

משרד ראש הממשלה

הרשות לקידום מעמד האישה

דו"ח פעילות לשנת 2007

מגישה:
מרית דנון
מנהלת הרשות

פברואר 2008

- 3 **1. הקדמה**
- 4 **2. ייצוג הולם**
- א ייצוג נשים בצוותים, ועדות וגופים לעיצוב מדיניות לאומית
 ב ייצוג נשים בדירקטוריונים של חברות ממשלתיות
 ג ייצוג נשים בדירקטוריונים של חברות ציבוריות
 ד ייצוג נשים בדירקטוריונים של חברות עירוניות
- 8 **3. המגזר הלא יהודי**
- א המיגזר הבדואי בדרום
 ב המיגזר הבדואי, הדרוזי והצ'רקסי בצפון
 ג סיורים במיגזר הערבי
 ד מודעות והסברה במיגזר הערבי
- 11 **4. יועצות לקידום מעמד האישה**
- א יישומו של חוק היועצות
 ב תיקון חוק היועצות
 ג פעילות שוטפת מול היועצות
- 12 **5. אלימות נגד נשים**
- א תוכניות בין-משרדיות לטיפול בנפגעות תקיפה מינית ולהוצאת נשים ממעגל הזנות
 ב היום הבין-לאומי לציון המאבק באלימות נגד נשים
 ג סדנאות להגנה עצמית
 ד חקיקה לחיוב טיפול בגברים אלימים
 ה מרכזים לטיפול ומניעת אלימות במשפחה
- 17 **6. יישום החוק למניעת הטרדה מינית**
- 18 **7. סחר בנשים**
- א. העלאת מודעות לתופעת הסחר בנשים
 ב. קידום החלטת ממשלה בתחום סחר בנשים
- 20 **8. הנגשת מידע בתחום מעמד האישה**
- 21 **9. קידום תהליכי חקיקה**
- 22 **10. יום האישה הבינלאומי**
- 22 **11. קשרים עם גופים בינלאומיים**
- 24 **12. הטמעת ה"בחינה המיגדרית"**
- 25 **13. פרויקטים מיוחדים**
- 26 **14. ניצול תקציב הפעילות לשנת 2007**

1. הקדמה

הרשות לקידום מעמד האישה הוקמה על פי חוק בשנת 1998, במטרה לקדם את השוויון בין המינים בישראל, להביא לתיאום בין הגופים המטפלים במעמד האישה בישראל, לקדם את החינוך, החקיקה והאכיפה בתחומים אלה, לקדם פעילות למניעת אלימות נגד נשים, להעמיד לרשות הממשלה את הכלים והמידע הנדרשים להשגת המטרות האמורות, ולשמש כרשות מרכזית שתפעל ליישום עקרונות אלה.

בתוכנית העבודה השנתית לשנת 2007 נקבעו שבעה יעדים מרכזיים לפעילותה של הרשות לקידום מעמד האישה, ואלה הם:

- ◆ קידום, יישום וייזום תהליכי חקיקה והחלטות ממשלה בתחום מעמד האישה
- ◆ ייצוג הולם
- ◆ קידום נשים במגזר הלא-יהודי
- ◆ תוכניות בין-משרדיות לטיפול בנפגעות תקיפה מינית ולהוצאת נשים ממעגל הזנות
- ◆ מניעת אלימות נגד נשים
- ◆ מאבק בסחר בנשים
- ◆ הנגשת מידע לציבור בתחום מעמד האישה

בנוסף לאלה מתקיימת פעילות שוטפת ורחבת-היקף, הכוללת השתתפות בישיבות בוועדות הכנסת כאשר נדון נושא הקשור ישירות בציבור הנשים; הכנה והגשה של חוות-דעת מגדריות לישיבות השבועיות של ועדת השרים לענייני חקיקה, אשר בהן נדונות הצעות חוק חדשות; סיורים וביקורים במוסדות ובמסגרות שונות ברחבי הארץ; מעקב שוטף אחר יישומם של החוקים העוסקים בשוויון בין המינים; ייזום והובלה של תוכניות ושל פרויקטים לקידום מעמד האישה בקהילה; השתתפות באירועים ובכנסים העוסקים בתחום מעמד האישה; מפגשים עם אורחים מחו"ל בנושאים הקשורים לתחומי פעולתה של הרשות, עריכתם של ימי-עיון, של הכשרות מקצועיות, של מבצעי הסברה, של פרסומים ושל סקרים.

הפעילויות בוצעו בהתאם ליעדים שנקבעו, בהתאם להוראות החוק, וכמתואר להלן.

2. ייצוג הולם

רקע

ייצוג הולם לנשים בעמדות השפעה מקדם את ערכי השוויון:
* מאפשר מעורבות במוקדי קבלת החלטות בחברה ובמדינה.
* מאפשר מעורבות בעשייה ובניהול.
* מצמצם את פערי השכר.

חוקים שונים קובעים חובת ייצוג הולם לנשים ולגברים בגופים ציבוריים מסוגים שונים, אך אינם קובעים איזה שיעור ייחשב ל"ייצוג הולם", וייצוג של הנשים במיגוון הגופים הציבוריים קטן בהרבה משיעורן באוכלוסייה.

היועץ המשפטי לממשלה בהנחייה 1.1503 קבע ש"ייצוג הולם" יפורש כייצוג שווה לנשים ולגברים. עוד קבע היועץ שיש להיזהר מפני השתרשותה של תפיסה הגורסת כי מתן ייצוג בלשה לנשים, יש בו משום מתן ביטוי הולם לייצוגן. המציאות במדינות שונות בעולם הוכיחה כי במקום שבו לא נקבע שיעור מחייב לייצוג נשים, לא הושג הייצוג השוויוני, כך ביפן, אנגליה, נורבגיה ועוד.

א. ייצוג נשים בצוותים, ועדות וגופים לעיצוב מדיניות לאומית

רקע

סעיף 1ג6 לחוק שיווי זכויות האישה, התשי"א-1951 קובע:

1ג6. ייצוג הולם בוועדה ציבורית ובצוות לעיצוב מדיניות לאומית (תיקון: תשס"ה)

(א) בסעיף זה -

- "חוק הרשות לקידום מעמד האישה" - חוק הרשות לקידום מעמד האישה, התשנ"ח-1998;
"הרשות" - הרשות לקידום מעמד האישה כמשמעותה בחוק הרשות לקידום מעמד האישה;
"ועדה ציבורית" - ועדה שבחבריה נציג ציבור;
"צוות" - ועדה או גוף אחר שהוקם לשם עיצוב מדיניות לאומית בכל נושא לרבות בנושאי חוץ או ביטחון, או לשם מניעה, ניהול או פתרון של סכסוך מדיני או בין-לאומי, לרבות ניהול משא ומתן, ובכלל זה לקראת חתימה על הסכם ביניים או על חוזה שלום.
(ב) בוועדה ציבורית ובצוות שמינו הממשלה, ראש הממשלה, שר, סגן שר או מנהל כללי של משרד ממשלתי (בסעיף זה - גוף ממנה), יינתן ביטוי הולם, בנסיבות הענין, לייצוגן של נשים ממגוון קבוצות האוכלוסייה.
(ג) גוף ממנה ידווח לרשות על כל מינוי של ועדה ציבורית או צוות, מיד לאחר המינוי ובטרם החלו הוועדה הציבורית או הצוות בפעולתם; על דיווח כאמור בסעיף קטן זה יחולו הוראות סעיפים קטנים (ב) עד (ד) של סעיף 7 לחוק הרשות לקידום מעמד האישה, בשינויים המחויבים.
(ד) קיבלה הרשות דיווח לפי סעיף קטן (ג), וסברה כי בוועדה הציבורית או בצוות שמונו לא ניתן ביטוי הולם לנשים, כאמור בסעיף קטן (ב), תפנה מיד לגוף הממנה, ותפרט את עמדתה בנושא; פנתה הרשות לגוף ממנה כאמור, תודיע על כך מיד לוועדה לקידום מעמד האישה, כן תודיע הרשות לוועדה לקידום מעמד האישה על תוצאות כל פניה כאמור.
(ה) הרשות תמסור לוועדה לקידום מעמד האישה דין וחשבון שנתי ובו יפורטו המינויים שנמסרו לה לגביהם דיווח לפי סעיף קטן (ג), עמדתה של הרשות בנושא הייצוג ההולם לגבי כל מינוי, ואופן טיפולה בנושא.

תפקידי הרשות ע"פ חוק זה:

לרכז נתונים בדבר המינויים לצוותים, ועדות או גופים אחרים, לבדוק את שיעורי הייצוג של המינויים, להביע עמדה במידת הצורך, לקיים מעקב ובקרה על המינויים, ולדווח לכנסת, הוועדה לקידום מעמד האישה, על אודות המינויים ועל אופן הטיפול בנושא.

הוראת החוק נכנסה לתוקפה ביום 1.8.2005.

מדדי הצלחה:

- ◆ עלייה בשיעורי המינויים של נשים לצוותים וגופים כאמור
- ◆ הקמת מאגר נתונים על שיעורי הייצוג של נשים בצוותים, ועדות וגופים ציבוריים

דו"ח פעילות

הרשות יידעה את השרים בדבר חובת הדיווח. למרות זאת ולמרות תזכורות שנשלחו לא קיבלה הרשות את הדיווחים הנדרשים.

במהלך 2007 נקטה הרשות בצעדים אלה:

- ◆ פנייה אל **מזכיר הממשלה**, ביום 18.3.2007 בבקשה לסייע בהשרשת נוהל לביצוע הדיווחים. בהמשך התקיימו שתי ישיבות בנדון עם נציגי מזכירות הממשלה, בהן הציגה הרשות נוהל פנימי שגיבשה לגבי מינויים המובאים לאישור הממשלה.
- ◆ פנייה מיום 30.7.2007 אל **היועץ המשפטי לממשלה** ואל **נציב שירות המדינה**, בבקשה לסייע בהשרשת נוהל לביצוע הדיווחים.

בעקבות היוזמות הנ"ל, הפיץ ביום 20.8.2007 היועמ"ש פנייה אל כול השרים, בו התבקשו להקפיד על הוראות החוק בדבר ייצוג הולם, ולדווח לרשות על המינויים.

בהמשך לכך, פנייה של **מזכיר הממשלה** אל חברי הממשלה, במכתב מיום 28.8.2007 בו הודגשה החובה לתת ביטוי הולם לייצוג נשים בעת מינויים כאמור, וכן החובה לדווח לרשות לקידום מעמד האישה על אודות המינויים. כן הוסיף מזכיר הממשלה שיש לפרט בבקשת המינויים את מי מחליף המינוי החדש, מידע הנדרש לצורך הבקרה על שעורי הייצוג.

למרות צעדים אלה, **לא קיבלה הרשות את הדיווחים מהגופים הממנים, ובהיעדרם ניבצר מהרשות לקיים את חובת המעקב והבקרה, כפי שדורש החוק.**

במקביל לפעילות זו נאספים נתונים על נשים שמונו בעבר לגופים הציבוריים האמורים, במטרה ללמוד על שיעורי הייצוג הקיימים. מהנתונים שנאספו עד כה עולה ששיעור הנשים הוא **37.6%** ושיעור הגברים הוא **62.4%**. יצוין כי הנתונים מתייחסים למצב ב-17 משרדי ממשלה וגופים ממנים, מתוך 26 שהתבקשו למסור נתונים.

ב. ייצוג נשים בדירקטוריונים של חברות ממשלתיות

ייצוג הנשים בדירקטוריונים של החברות הממשלתיות עמד בשנת 1993 על 6.87% בלבד. בשנה זו (1993) תוקן חוק החברות הממשלתיות, וקבע את חובת הייצוג ההולם לגברים ולנשים. בשבע השנים הבאות עלה שיעור הנשים בדירקטוריונים והגיע בשנת 2000 ל-37%, ואולם מאז חלה ירידה, ובפברואר 2007 עמד ייצוג הנשים על 33.52%.

כאמור, בכמה ארצות בעולם נקבעו יעדים להשגת ייצוג הולם, תוך פרק זמן קצוב, ושיטה זו הוכיחה הצלחה.

ביפן, לדוגמה, נקבע בחוק שיש לכלול הפלייה מתקנת לנשים (וגם לגברים), ונקבעו מיחסות: בשנת 1996 קבע המשרד לקידום שוויון מיגדרי כי עד סוף שנת 2000 יש להגיע לפחות ל-20% ייצוג נשים בגופים ציבוריים. במרץ 2000 עמד השיעור על 20.4%. באוגוסט 2000 החליט משרד זה להציב יעד חדש: להגיע ל-30% ייצוג עד סוף 2005. כתוצאה מכך, בשנת 2001 הושג 24.7%, בשנת 2003 הושג ייצוג של 26.8%, בספטמבר 2005 כבר הגיע ייצוג הנשים ל-30.9% והיעד הושג.

משימה שוטפת: לרכז את כול הנתונים על מינויים שוטפים לדירקטורים בחברות הממשלתיות, כדי לקיים מעקב ובקרה על שיעורי הייצוג.

משימה מיוחדת: להביא לקבלתה של החלטת ממשלה: ימונו לדירקטוריונים של החברות הממשלתיות, דירקטורים מבני המין שאינו מיוצג באופן הולם, וזאת עד להשגת ייצוג של 50%, עד שנתיים מיום קבלתה של החלטה זו.

מדדי הצלחה:

◆ **קבלתה של החלטת ממשלה בדבר ייצוג הולם של 50% בדירקטוריונים של חברות ממשלתיות.**

◆ **עלייה בשיעורי המינויים של נשים לדירקטוריונים של חברות ממשלתיות מ- 33% בתחילת 2007 ל- 39% בסוף 2007 (כחלק יחסי בדרך להשגת מלוא היעד במרץ 2008).**

דו"ח פעילות

ביוזמת הרשות התקבלה ביום 11.3.2007 החלטת ממשלה מס' 1362 הקובעת:

השרים ימנו דירקטורים מבני המין שאינו מיוצג באופן הולם (דהיינו נשים) לדירקטוריונים של חברות ממשלתיות, עד להשגת ייצוג של 50%, ועד תום שנתיים מיום קבלת ההחלטה.

הרשות מחוייבת לדווח לממשלה בתום שנה על ביצוע החלטה זו, ולהמליץ על צעדים נוספים ככל שתמצא לנכון, להשגת הייצוג ההולם. כמו-כן נקבע כי הרשות תסייע לשרים באיתור נשים הראויות לכהן כדירקטוריות בהתאם לקריטריונים הקיימים, ככל שתבקש לכך.

בהמשך להחלטת הממשלה הנ"ל, וביוזמת הרשות, נקבע על-ידי רשות החברות הממשלתיות נוהל-עבודה, לפיו הוועדה לבדיקת מינויים בוחנת את המועמדות של כול מועמד המוצע לדירקטוריון של חברה ממשלתית, תוך שימת לב להרכב המכהן. בכול מקרה שלא נשמרת חובת הייצוג ההולם, מעוכבת בדיקת המועמד, ונשלח מכתב הסבר אל השר הממנה. המינוי מעוכב עד שיתקיים אחד מבין השניים: השר יציע מועמד נוסף מבני המין שאינו מיוצג באופן הולם בהרכב הדירקטוריון, או לאחר שהשר נימק בכתב, להנחת דעתה של רשות החברות ולהנחת דעתה של הרשות לקידום מעמד האישה, מדוע לא ניתן, בנסיבות הקיימות, להציע מועמד נוסף כאמור.

הוועדה לבדיקת מינויים החלה להעביר אל הרשות לקידום מעמד האישה את הדיווחים התקופתיים על המינויים שבוצעו ברבעון. בתקופה 11.3.2007 עד 16.10.2007 בוצעו 166 מינויים, מתוכם 119 גברים (71.7%) ו-47 נשים (28.3%). מתוך כלל 47 הנשים, 5 הן נשים-ערביות. יצוין כי חלפו כמה חודשים עד שגובש נוהל העבודה לצורך יישום החלטת הממשלה 1362, ורק ביולי 2007 החל הנוהל לפעול. לכן השפעתו טרם באה לידי ביטוי בתקופה האמורה. **באשר לשיעורי הייצוג הנכונים לסוף 2007**, עד להדפסתו של דו"ח זה לא נימסרו לרשות הנתונים הדרושים.

ג. ייצוג נשים בדירקטוריונים של חברות ציבוריות

רקע

סעיף 239(ד) לחוק החברות, התשנ"ט-1999 קובע כי **בחברה שבמועד מינוי דירקטור חיצוני כל חברי הדירקטוריון שלה הם בני מין אחד, יהיה הדירקטור החיצוני הממונה בן המין השני.**

מדדי הצלחה:

- ◆ הקמת מאגר נתונים אודות ייצוג הנשים בדירקטוריונים של חברות ציבוריות.
- ◆ קיומו של ייצוג הולם בדירקטוריונים של כול החברות הציבוריות.

דו"ח פעילות

הרשות יזמה קשר עם הרשות לניירות ערך ועם גורמים במשרד המשפטים, זאת לאור העובדה שמתקיימים הליכי חקיקה, ולצורך קבלת כול הנתונים על שיעורי הייצוג של גברים ושל נשים בדירקטוריונים. המטרה היא לקיים מעקב ובקרה על יישום החוק. הנתונים שנאספו ב-2007 הראו כי מתוך 754 חברות, 165 חברות אינן מקיימות את הוראת החוק, ואין בדירקטוריונים שלהן כול ייצוג לנשים. עם זאת יש לסייג את הנתון בעובדה שחובת המינוי של אישה חלה רק במועד שבו מונה הדירקטור החיצוני, והנתונים שנימסרו לא הכילו את מצב הייצוג בעת ביצוע המינוי. אחוז הנשים בדירקטוריונים של החברות הוא 15.7%, ומתוך הדירקטורים החיצונים, הנשים הן 23% בלבד.

בהמשך התקיימו דיונים משותפים לרשות לקידום מעמד האישה, לנציגי משרד המשפטים ולנציגי הרשות לניירות ערך, במטרה למצוא דרכים להביא ליישום החוק. ההצעה העומדת על הפרק היא לפרסם לציבור את עובדת ההפרה של החובה, וזאת במסגרת הדיווחים המתפרסמים ע"פ החוק. הליך הבדיקה נמשך.

ד. ייצוג נשים בדירקטוריונים של חברות עירוניות

רקע

על-פי סעיפים 249א ו-249ב לפקודת העיריות [נוסח חדש] יינתן **ביטוי הולם לייצוגם של בני שני המינים בתאגידים ובחברות עירוניות.**

משימה מיוחדת: הפצת תזכורות לראשי הרשויות בדבר הוראת החוק, ומעקב אחר יישומו.

דו"ח פעילות

1. הופץ מכתב אל 253 ראשי רשויות, בו צויינה החובה להביא לייצוג הולם בקרב תאגידים עירוניים וחברות עירוניות מיוחדות, וכן הוצגה החלטת הממשלה 1362, בדבר חובת ייצוג של 50% והמלצה לפעול ברוחה.
2. הגיעו תשובות מ-4 רשויות בלבד. יצוין כי קיים קושי משמעותי באיסוף נתונים מהרשויות המקומיות, וזאת חרף הוראת החוקים, ועל-אף שהרשויות מחוייבות למסור נתונים לרשות לקידום מעמד האישה.

3. המגזר הלא יהודי

א. המיגזר הבדואי בדרום

רקע

החלטת ממשלה מס' 881 מיום 25.9.2003 קבעה תוכנית רב שנתית ל-2004-2008.

משימות מיוחדות:

* הרשות, בשיתוף עם משרד הרווחה, תפעיל תוכניות ייחודיות לקידום מעמד האישה הבדואית בתחום המועצה האיזורית אבו בסמה, וזאת בהתאם להחלטת הממשלה מס' 881.

* צוות היגוי המורכב מנציגי הרשות, משרד הרווחה, אנשי אקדמיה, בריאות, תעסוקה ועוד, ימשיך לגבש תוכנית עבודה מותאמת לצרכיה של האישה הבדואית בדרום (מועצה איזורית אבו בסמה).

מדד הצלחה:

יישום תוכנית העבודה הרב-שנתית כפי שניקבע בהחלטת הממשלה וכפי שגובשה על-ידי צוות ההיגוי.

דו"ח פעילות

1. בשיתוף עם משרד הרווחה הופעלו תוכניות לקידום נשים בדואיות הכוללות סדנאות בבתי ספר תיכוניים בנושא המתייחס לזוגיות מכבדת, סדנאות לנשים בנושאים כגון: סמכות הורית, עזרה ראשונה, מניעת תאונות בית, תקשורת בין זוגית וכו'.
2. הרשות, בשיתוף עם צוות ההיגוי, גיבשה תוכנית עבודה לקידום מעמד האישה הבדואית בדרום הכוללת תעסוקת נשים בדואיות, מודעות והסברה בנושא בריאות האישה, קורסים להעצמה, פעילות למניעת האלימות במשפחה וכו'.
3. המשך הפעלתן של התוכניות מותנה בהעברת התקציב ממשרד הרווחה. עד 31.12.07 לא בוצעה ההעברה התקציבית.

ב. המגזר הבדואי, הדרוזי והצ'רקסי בצפון

רקע

בהתאם להחלטת הממשלה 412(ערב/1) ולהחלטה 413(ערב/2), שתיהן מיום 31.8.2006, יש לקיים פעילות לקידום מעמד האישה במיגזר הבדואי, דרוזי וצ'רקסי בצפון. ההחלטות קובעות כי יבוצע סקר מקיף לבחינת הצרכים של הנשים, תתקיים פעילות לעידוד השכלה והכשרה מקצועית באמצעות מילגות, יבוצעו הכשרות, העמקת מודעות, ימי עיון ועוד.

משימות מיוחדות:

1. הרשות תפעל לעידוד השכלה והכשרה מקצועית באמצעות מילגות להרחבת ההשכלה.
2. סקר מקיף לבדיקת הצרכים של האישה הבדואית, צ'רקסית ודרוזית.
3. העצמת האישה הבדואית, דרוזית וצ'רקסית באמצעות קורסים, סדנאות, ימי עיון וכנסים בתחומים שונים עפ"י תוצאות סקר הצרכים.

מדדי הצלחה:

- ◆ יישום תוכנית העבודה בהתאם לתוצאות הסקר.
- ◆ חלוקת המילגות בהתאם להחלטת הממשלה.

עידוד השכלה

גובשו קריטריונים לחלוקת המילגות, דבר המבצע פורסם לציבור, התקבלו מעל 700 בקשות, התקיים הליך מיון ובדיקה של הבקשות, ולאחר האישורים מוועדת התמיכות המשרדית, בנובמבר 2007 חולקו 75 מילגות לסטודנטיות. גובה כול מילגה היה 5,800 ש"ח, שהם כמחצית משכר-לימוד שנתי אוניברסיטאי. בכל שנה, תקבע וועדת התמיכות במשרד ראש הממשלה קריטריונים שונים לחלוקת מלגות, והודעה על כך תפורסם באתר האינטרנט של משרד ראש הממשלה, באתר הרשות, ובעיתונות הערבית.

סקר צרכים

לקראת יישום החלטות הממשלה 412 ו-413, ולצורך בניית תוכנית עבודה המבוססת על הכרת הצרכים בשטח, ביצעה הרשות לקידום מעמד האישה, באמצעות לשכת הפרסום הממשלתית ומכון "רותם", סקר לבדיקת הצרכים של האישה הבדואית, הדרוזית והצ'רקסית בצפון.

הסקר נערך באמצעות הטלפון בקרב מדגם של כ-1200 נשים משלושת המגזרים האלה המתגוררות בצפון הארץ. השאלון של הסקר התבסס על ניתוח ממצאי שלב מקדים של ראיונות עומק.

הנדגמות הבדואיות והדרוזיות רואיינו בערבית ואילו הנדגמות הצ'רקסיות רואיינו בעברית או בצ'רקסית (מהמגזר הצ'רקסי נדגמו רק 100 נשים).

המחקר התייחס למגוון תחומים כגון: השכלה, חינוך, עבודה, דת, פוליטיקה, שעות פנאי וכו' וממצאיו ישמשו את הרשות לצורך הכנה וביצוע של תוכניות העבודה בתחומים השונים.

עיקרי הממצאים:

• תעסוקה

סוגיית העבודה היא סוגיה מרכזית בהקשר של מעמד הנשים במגזרים אלה. עבודה היא המפתח לתחושת עצמאותן של נשים, עצמאות כלכלית ותרומה למשק הבית. למעלה מ-80% מהנדגמות מסכימות עם המשפט: "אני בעד שנשים יבנו להן עסק משלהן", וכשני שלישי מסכימות עם המשפט: "תעסוקה לנשים נותנת להן מעמד חזק בתוך המשפחה". מן הסקר עולה כי מקרב הנשים הדרוזיות והבדואיות רק 28.6% יוצאות לעבודה, ואילו מקרב הצ'רקסיות, כמחצית עובדות מחוץ לבית.

• השכלה

קיימת הסכמה לגבי חשיבות ההשכלה בהקשר למעמדה ואיכות חייה של האישה. ההשכלה היא צעד הכרחי לקראת השתלבות נשים בשוק העבודה. 66% מהלא משכילות מצטערות על כך שלא המשיכו את הלימודים. 30.4% מהנשים לא המשיכו את לימודיהם בגלל המשפחה או הבעל, 30.2% לא המשיכו את לימודיהם בגלל מצב כלכלי.

ממצאים אלה מראים כי קיימים שני נושאים עיקריים שהטיפול בהם עשוי לקדם את מעמדה של האישה במגזרים שבנדון: תעסוקה והשכלה. התעסוקה צריכה להיות בעיקר זמינה, ובטוח לא רחוק ממקומות היישוב. בנוסף, יש לנקוט בצעדים לעידוד יזמות ופתיחת עסקים עצמאית. כמו כן, רצוי שמסגרות הלימוד יהיו קרובות לבית, וזאת ניתן יהיה להשיג בעתיד באמצעות הגדלת מספר המכללות האיזוריות.

הכשרה והעצמת נשים

בהתאם לתוצאות סקר הצרכים, החליטה הרשות לפעול להכשרת נשים והעצמתן במגזרים אלה במגוון תחומים, כגון: השלמת השכלה, הפעלת פרויקטים קהילתיים, מנהיגות, תעסוקה ויזמות עסקית, ועוד. לצורך כך יצאה הרשות במכרז פומבי לבחירת גוף מקצועי אחד או יותר אשר יספק את שירותי ריכוז והנחיית קורסים אלה ביישובים המפורטים בהחלטת הממשלה ערב 1 ו – ערב 2 (כ – 40 יישובים). שלושה גופים מקצועיים זכו במכרז: החברה למתנסים, מכללת סכנין וחברת "אָדיו-סיסטמס". כל יישוב יקבל 2 קורסים לפחות וזאת בתיאום עם היועצת לקידום מעמד האישה ביישוב. תאריך משוער של תחילת הפעלתו של הפרויקט: אפריל 2008.

ג. סיורים במגזר הערבי

הרשות מייחסת חשיבות רבה להכרת הפעילויות השונות בתחום מעמד האישה במגזר הערבי המבוצעת על ידי ארגונים ממשלתיים וחוף ממשלתיים בשטח. לאור זאת, יוזמת הרשות סיורים ביישובים הערביים במטרה ללמוד את הבעיות בהן נתקלות הנשים הערביות במגוון תחומי החיים.

בשנת 2007 נערכו סיורים בעיר הכרמל, אבו סנאן, שפרעם, כפר קמא, מועצה אזורית אל-בטוף, שיבלי אום אל-ע'נם, טובא זנגרייה, אום אל-פחם, מועצה אזורית אבו בסמה, נצרת, חורפיש, שעב, טירה, חורה, ראמה.

ד. מודעות והסברה במיגזר הערבי

חומר פרסומי ותשדירי הסברה באמצעי התקשורת, המתבצעים על-ידי הרשות לקידום מעמד האישה, מתפרסמים גם בשפה הערבית.

4. יועצות לקידום מעמד האישה

א. יישומו של "חוק היועצות"

היועצות לקידום מעמד האישה ברשויות המוניציפליות, מופקדות על קידום נשים גם בקרב העובדות בעירייה או ברשות וגם בקרב תושבות השטח המוניציפלי. הרשות רואה חשיבות רבה בעבודת היועצות, משום שהן מהוות סוכנות שינוי, משמשות כזרועות הביצוע של עבודת המטה של הרשות, ובכך מורחבת הטמעתו של ערך השיוויון.

חוק הרשויות המקומיות (היועצות לענייני מעמד האישה), התש"ס-2000, מטיל על כול רשות מקומית חובה למנות יועצת לענייני מעמד האישה.

אף שהחוק בתוקף כבר מעל 7 שנים, עדיין נותרו רשויות שבהן טרם מונתה יועצת כאמור. עד תחילת 2007 מונו 190 יועצות מתוך 255 רשויות, דהיינו 25% מהרשויות טרם מינו יועצת, עד למועד זה, והיו חסרות 63 יועצות.

משימה מיוחדת: יישום חוק היועצות לענייני מעמד האישה, לרבות איסוף נתונים על אודות הכשרתה של כול יועצת, פעילותה וכד'.

מדד הצלחה: מינוי יועצות בכול 63 הרשויות המקומיות שטרם מינו.

דו"ח פעילות

פעילות המעקב והבקרה על יישומו של חוק היועצות הביא למיפוי יעיל של רשת היועצות ושל מאגר נתונים חלקי בדבר פעילותן. במהלך 2007 התמנו עוד 28 יועצות, וכעת יש 218 רשויות שבהן מונתה יועצת, דהיינו יש יועצת ב- 86% מכלל הרשויות, וטרם מונתה יועצת אצל 14% מהרשויות (לעומת 25% בסוף השנה הקודמת). מרבית הרשויות שבהן טרם מונתה יועצת הן מהמגזר הלא יהודי.

ב. תיקון החוק

"חוק היועצות" קובע כי בכול רשות מוניציפלית תמונה ותפעל יועצת לענייני מעמד האישה. ביוזמה משותפת של חה"כ נאדיה חילו, הרשות לקידום מעמד האישה, ומרכז השלטון המקומי, הוגשה הצעה לתיקון החוק, כך שיוגדרו מעמדה ותחומי פעולתה של היועצת, ויוענקו לה סמכויות.

משימה מיוחדת: הגדרת מעמדה ותחומי פעולתה של היועצת, באמצעות תיקון חוק היועצות.

דו"ח פעילות

ועדת השרים לחקיקה דחתה, עקב היבטים תקציביים, את הצעת התיקון לחוק. בעקבות זאת, גיבשו הרשות, יחד עם חברת הכנסת נאדיה חילו, חוות-דעת בנוגע לשמונה סעיפים מהותיים וחשובים בהצעת התיקון לחוק, שאינם כרוכים בתוספת תקציבית. בדיון החוזר אישרה ועדת השרים לחקיקה את הצעת החוק המתוקנת, והתיקון נמצא בדיונים בכנסת, בוועדה לקידום מעמד האישה.

ג. פעילות שוטפת מול היועצות

הרשות שומרת קשר רצוף וקבוע עם היועצות למעמד האישה ברשויות המוניציפליות, שולחת להן מידע עדכני על אירועים ועל פעילות ארצית בתחום מעמד האישה, מזמינה אותן לכנסים השנתיים ביום האישה הבין-לאומי, וביום הבין-לאומי לציון המאבק באלימות נגד נשים, מפיעה להן חומרי הסברה, עורכת ביקורים במקום עבודתן, ועוד.

5. אלימות נגד נשים

רקע

חוק הרשות – סעיף 4(א) :
“הרשות תגבש, תקדם ותעודד מדיניות ופעילות ... למניעת אלימות נגד נשים”.

א. תוכניות בין-משרדיות לטיפול בנפגעות תקיפה מינית ולהוצאת נשים ממעגל הזנות

רקע

בינואר 2007 הודיע ראש הממשלה, מר אהוד אולמרט, בכנסת על הקצאת סכומים ייחודיים לטיפול בנפגעות תקיפה מינית, ולהוצאת נשים ממעגל הזנות.

בהמשך הוקמו צוותים בין-משרדיים בראשותה של מנהלת הרשות לקידום מעמד האישה, ובהם נכללו נציגים ממשרדי הרווחה, הבריאות, החינוך, התמ"ת, האוצר, משרד ראש הממשלה והמוסד לביטוח לאומי. הצוותים גיבשו שתי תוכניות בינמשרדיות.

מדד הצלחה:

פתיחת מסגרות חדשות ועיבוי מסגרות קיימות לטיפול בנפגעות תקיפה מינית ולהוצאת נשים ממעגל הזנות.

1. התוכנית לטיפול בנפגעות תקיפה מינית,

רקע

תקיפה מינית היא כול פעילות מינית בניגוד לרצון, והיא כוללת אונס וניסיון לאונס, גילוי עריות, הטרדה מינית, מציצנות ואקסהיביציניזם. כל צורות התקיפה המינית הן עבירות.

התקיפה המינית היא פעולה של כוח ושליטה ואין לה קשר לדחף מיני, אך מתבטאת באלימות באמצעות מין וכפייה מינית.

91% מקורבנות האונס והתקיפות המיניות הן נשים ו-9% גברים. כ-99% מהפוגעים המדווחים הם גברים. ההערכה בעולם המערבי היא שאחת מכל שלש נשים עוברת תקיפה מינית, ואחת מכל ארבע נשים עוברת אונס.

השפעתה של הפגיעה נוגעת ברבדים נפשיים עמוקים, ומובילה בין היתר לתחושות אשמה, חוסר אונים, השפלה, בלבול, כאבים פיזיים וכאב נפשי שהופך לבן לוויה קבוע של הנפגעות. השפעת הפגיעה נמשכת לאורך זמן, פוגעת במערכות היחסים וביכולת ליצור קשר בינאישי. לעתים קרובות הפגיעה היא בתפקוד היומיומי על היבטיו השונים וביכולת ללמוד ולעבוד.

בשנת 2006 נפתחו במשטרה 4,654 תיקים בגין עבירות מין, מרביתם בגין תלונות של נשים. בכ-50% מהתיקים שנפתחו היו המתלוננים קטינים וקטינות, ובמרכזי הסיוע לנפגעות תקיפה מינית התקבלו 9,271 פניות חדשות. נתונים אלה אינם משקפים את מספר הנפגעות אלא רק **חלק קטן** מהן שהעזו לחשוף את ההתעללות בהן, מול המשטרה או מול מוקדי הסיוע.

דו"ח פעילות

הצוות הבין-משרדי גיבש תוכנית פעולה מפורטת, במסגרתה ישודרגו ויורחבו 3 **מרכזים רב-תחומיים**, בחיפה, בתל-אביב ובראשון-לציון; יוקמו 3 מרכזים נוספים

בנצרת, בירושלים ובדרום; תוקם מסגרת חדשה וייחודית לאישפוז ("חלופה אישפוזית"); ויתקיימו הכשרות והשתלמויות לאנשי מקצוע לאיתור ולטיפול בנפגעות תקיפה מינית. בנוסף, הוקצה תקציב ייחודי מכלל התקציב הכולל של התוכנית, כתוספת לתוכנית של משרד החינוך, לטיפול בילדים נפגעי תקיפה מינית.

ב-2007 החל השידרוג של המרכזים: במרכז בחיפה נוסף צוות, הוזמן ציוד, החלה הדרכת הצוות, והחלה ההיערכות להקמת המסגרת היומית לנפגעות. המרכז ברשל"צ הוכן להוספת עובדים, לשיפוץ חדרים, להפעלת מערך-הטיפול ולביצוע ההדרכות. המרכז באיילוב הוכן לאיש עובדים חדשים, והותחל בשיפוץ חדרים במבנה חדש עבור המרכז.

בנצרת מוקם המרכז לטיפול בנפגעות ערביות, פורסם מכרז להעסקת מנהלת וצוות. בירושלים הוחל בהתארגנות להקמת המרכז החדש בשיתוף עם בי"ח הדסה עין כרם. לגבי המרכז בבאר-שבע, החלו דיונים ליצירת שותפויות עם כל הגורמים המטפלים בנפגעי תקיפה מינית בעיר זו.

2. התוכנית להוצאת נשים ממעגל הזנות,

רקע

נשים ונערות שהידרדרו לזנות הן בד"כ נשים שעברו התעללות מינית בתוך התא המשפחתי. הן גדלו בסביבה מתעללת ואלימה, ועל רקע זה הן התבגרו לחיי סבל, השפלה, אלימות, עוני, אונס, התמכרויות, טראומות ועוד.

גם העיסוק בזנות חושף אותן באינטנסיביות לאלימות, להשפלה ולאיומים. אף גורם מוסמך בישראל לא מחזיק בנתונים מספריים על מספר הנשים העוסקות בזנות בישראל, אך לפי הערכות יש בישראל כמיליון ביקורים בחודש אצל זונות.

הגיל הממוצע של כניסה לזנות הוא 13-14, רובן לא יזמו בעצמן את העיסוק בזנות אלא הוכרחו לכך על-ידי סרסורים, והם שגורפים את הרווחים מהזנות.

בשונה מרוב המדינות המתוקנות בעולם, בישראל לא קיימים כיום שירותים המיועדים לתת מענים שיטתיים לטיפול ולשיקום של נשים ונערות העוסקות בזנות. קיימים מספר שירותים המטפלים בנערות, בצעירות ובנשים הנמצאות בקצה רצף הסיכון.

חלק מהנשים המטופלות במסגרת שירותים אלה עסקו ועוסקות בזנות, אך המענים העכשוויים אינם שיטתיים ואינם ממוקדים לסייע לנשים העוסקות בזנות, אלא מספקים שירותים לנשים דרך בעיות אחרות, כמו טיפול בהתמכרויות, בעבריינות וכד'.

דו"ח פעילות

במסגרת התוכנית שגיבש הצוות הבין-משרדי, יופעלו **דירות-חירום**, הנותנות קורת-גג זמנית לעוסקות בזנות; יבוצעו שידרוג והוספה של **מרפאה ניידת** לבדיקות ולטיפול בנערות ובנשים העוסקות בזנות; יופעלו **קו-חירום ארצי**, למתן מענה ראשוני למצוקתן; **מקלט טיפולי**, שנועד להושיט טיפול נפשי ושיקומי לפרק זמן ממושך; **מרכזי-יום לשיקום נפשי ותעסוקתי**; יוקם **מערך הסברה ומניעה** לבתי-ספר ולכלל הציבור.

ב-2007 התקיימו מגעים עם שתי הרשויות המקומיות שבהן יוחל ביישום התוכנית: תל-אביב וחיפה, והוקמו ועדות היגוי עירוניות שהחלו בבחינת התשתיות הדרושות להפעלת התוכנית.

ב. היום הבינלאומי לציון המאבק באלימות נגד נשים

פעילות ההסברה של הרשות בנושא האלימות נגד נשים מתמקדת סביב חודש נובמבר, אשר בעשרים וחמישה בו חל היום הבינלאומי לציון המאבק באלימות נגד נשים.

משימה מיוחדת:

ביצוע סקר לצורך בחירת הנושא בו תתמקד הרשות בשנת 2007 בנושא המאבק באלימות.

משימות שוטפות:

1. הפקת קמפיין הסברה באמצעי התקשורת בשפות: עברית, ערבית, רוסית ואמהרית.
2. פעילות הסברה (400 הרצאות) והפקת חומר פרסומי המיועד למשרדי ממשלה, השלטון המקומי ומערכת החינוך.
3. כנס היערכות שנתי לציון יום המאבק הבינלאומי באלימות החל ב- 25 בנובמבר, במטרה לעדכן את היועצות לקידום מעמד האישה, את הממונות במשרדי הממשלה ואנשי מקצוע, במגוון נושאים אקטואליים, ולקראת קיום כנסים וימי עיון המתבצעים על ידן באזורי פעילות.

מדדי הצלחה:

- ◆ עליה בפניות לקווי החירום לנפגעי תקיפה מינית, לצורך קבלת ייעוץ והכוונה בנושא.
- ◆ עליה במספר הנחשפים לפעילויות הסברה המתקיימות במקומות העבודה ובאמצעי התקשורת.

דו"ח פעילות

לקראת היום הבינלאומי לציון המאבק באלימות נגד נשים, ניבחר לשנה זו הנושא "אלימות מינית", ובוצע סקר שהתמקד במיתוסים הנפוצים בחברה סביב נושא האלימות המינית. במסגרת המחקר רואיינו 501 גברים ונשים, בגילאי 18 ומעלה, במדגם ארצי, אקראי ומייצג את האוכלוסייה החילונית, האוכלוסייה המסורתית והאוכלוסייה הדתית דוברות העברית בישראל.

מן המחקר עלה כי 25% מהציבור סבורים שאונס הוא פשע המתרחש בשעות החשיכה, בעוד שלמעשה, מקרי האונס מתרחשים לאורך כול שעות היממה. רק 21% מהציבור חושבים שמקרי האלימות המינית מתרחשים במסגרת המעגל המשפחתי/החברתי הקרוב, כשבפועל מרבית מקרי האונס, כמו יתר אירועי האלימות כלפי נשים, מתרחשים במעגל המשפחתי והחברתי הקרוב. שליש מהאוכלוסייה סבור כי התוקף מונע מתשוקה מינית בלתי נשלטת, בעוד שהתוקפים מינית הם בעלי תשוקה מינית נורמאלית, והאונס נובע בדרך-כלל מצורך לשלוט ולהפחיד, או מרצון להעניש ולהשפיל. על-פי ממצאי הסקר כחמישית מהציבור סבורים כי נשים מעודדות אונס באמצעות לבוש או התנהגות שהובילו לתקיפה.

במציאות רק 10% מנפגעות האלימות המינית מדווחות על הפשע שבוצע נגדן, והסיבה העיקרית לכך קשורה בעמדות הנפוצות בחברה, עמדות המטילות אשמה על הנפגעת ואי-אימון כלפיה.

ביום 22.11.2007 התקיים הכנס השנתי של הרשות לקידום מעמד האישה לקראת היום הבינלאומי לציון המאבק באלימות נגד נשים. השתתפו כ-200 יועצות מהרשויות המוניציפליות, ממונות ממשרדי הממשלה ואנשי מקצוע. בכנס ניתנו

הרצאות מפי מומחים ומפי קורבן-אלימות, וחולקו חומרי הסברה ותקנונים למניעת הטרדה מינית.

במסגרת אירועי ההסברה במהלך חודש נובמבר, בוצע קמפיין תשדירים בערוץ 2, בשיתוף פעולה עם "קשת", ונושא האלימות המינית נגד נשים הועלה במספר תוכניות אקטואליה ששודרו בסמוך ליום הבינלאומי.

ג. סדנאות להגנה עצמית

רקע

במסגרת יעדי הרשות למאבק באלימות נגד נשים ולהעצמתן של נשים, נקבע ביצוע של פיילוט ראשוני ייחודי, המיועד לנשים הנמצאות במעגל האלימות, וארגונו משותף לרשות, למשטרת ישראל, השיטור הקהילתי וליועצות ברשויות המקומיות. מטרת הסדנאות: העצמת הנשים והקניית כלים להגנה עצמית. הפעילות כוללת הפקת חוברת הסברה בתחום.

מדד הצלחה:

◆ **הכשרת 150 נשים בסדנאות להגנה עצמית בישובים השונים.**

דו"ח פעילות:

במהלך 2007 התקיימו 6 סדנאות להגנה עצמית, שאותן סיימו 110 משתתפות. הסדנאות נערכו בחולון, בבת-ים, במודיעין, בגן-יבנה, בהוד השרון וברמת גן.

במסגרת זו, ובמטרה להעלות את מודעות הציבור לתופעה, פורסמה חוברת הסברה מפורטת, ונערך כנס מיוחד, בשיתוף עם משטרת ישראל, לסיום המחזור הראשונים של הסדנאות. בכנס, שהתקיים בהיכל התרבות בפתח תקווה השתתפו השר לביטחון-פנים, שר הרווחה והשירותים החברתיים, שר התיירות, מפכ"ל המשטרה, ראש עיריית פתח-תקווה, ונושאי-תפקידים בכירים נוספים. הסדנאות מוקדשות לזכרו של סרן אביב חקאני ז"ל, אשר נפל בפעילות מבצעית, ואביו, חיים חקאני משמש בהתנדבות כמדריך בסדנאות.

ד. חקיקה לחיוב טיפול בגברים אלימים

רקע

בישראל יש כ-2080 אסירים ועצורים בגין אלימות במשפחה. כ-80% מהם על אלימות כלפי נשים. עבירות האלימות ידועות כעבירות חוזרות ונישנות.

משימה מיוחדת: ריכוז צוות לגיבוש הצעת חוק לחיוב גברים אלימים לקבלת טיפול בשיתוף עם גורמים ממשלתיים וארגוני נשים.

יוזמה של נשות הדסה וחה"כ מיכאל מלכיאור.

דו"ח פעילות

הוקם צוות בין-משרדי, קויימו דיונים בנושא, בדגש על השוואה של הצעת החוק הממשלתית מול הצעת החוק שהוכנה ע"י ארגון "הדסה-ישראל", וגיבוש ההצעה נמצא בהליכי בדיקה במשרד המשפטים.

ה. מרכזים לטיפול ומניעת אלימות במשפחה

רקע

ברחבי הארץ פועלים 65 מרכזים לטיפול באלימות במשפחה, בהם מטופלות כ- 6,000 נשים בשנה. בעקבות קמפיין הרשות למעמד האישה שהתקיים בנובמבר 2006 נרשמה עלייה של כ- 300% במספר הפונים לקו החירום הארצי. עקב מצוקת כוח האדם במרכזים – חלק מהפניות אינן נענות בזמן סביר.

משימה מיוחדת: הרשות תפעל להגדלת התקציבים המופנים למרכזים.

מדדי הצלחה:

- ◆ הגדלת התקציבים למרכזי הטיפול באלימות.
- ◆ קיצור זמן ההמתנה של הפונים למרכזי הטיפול.
- ◆ מתן מענה רחב יותר לאוכלוסיות הנזקקות לטיפול במרכזים

דו"ח פעילות

נושא הטיפול בהגדלת התקציב הועבר לטיפול של ועדת השרים לקידום מעמד האישה, בראשותה של שרת החינוך וחברת-הכנסת פרופ' יולי תמיר, והועלה בפני שר הרווחה והשירותים החברתיים. עד לסוף 2007 לא הוגדל התקציב, אך לגבי שנת 2008, הוקצו שמונה מאות אלף ש"ח נוספים לתקציב השנתי.

6. יישום החוק למניעת הטרדה מינית

רקע

החוק למניעת הטרדה מינית נחקק ב-1998. מטרתו היא לאסור הטרדה מינית כדי להגן על כבודו של אדם, על חירותו, פרטיותו, וכך לקדם שוויון בין המינים.

על-פי החוק ותקנותיו חייבים מעבידים (כולל מוסדות-לימוד וכוחות הביטחון) לפרסם **תקנון** של עיקרי החוק בדבר הטרדה מינית, ולפרט בו כיצד ולמי יש להגיש תלונות בנדון; קיימת גם חובה למנות **אחראית** לתלונות על הטרדה מינית, וכן חובה לקיים פעולות הסברה לעובדים.

בשונה מהחקיקה בעניין הייצוג ההולם, אשר תחולתו על המיגזר הציבורי בלבד, החוק למניעת הטרדה מינית חל על כלל המעסיקים, כלומר גם על המיגזר הפרטי.

משימה שוטפת:

מעקב אחר יישומו של החוק: מינוי אחראית לטיפול בתלונות על הטרדה מינית, במקומות העבודה במגזר הציבורי והפרטי, ובמוסדות לימוד, על פי החוק למניעת הטרדה מינית ותקנותיו.

מדדי הצלחה:

* **מינוי אחראי לטיפול בתלונות על הטרדה מינית בלפחות 80% מהרשויות המקומיות ומהחברות הממשלתיות.**

* **העלאת המודעות ליישום החוק במגזר הפרטי ומינוי אחראים לטיפול בתלונות.**

דו"ח פעילות:

א. הוחל באיסוף נתונים על האחראים/ות לתלונות על הטרדה מינית ברשויות המקומיות ובחברות הממשלתיות.

ב. נרכש מנ"י על מאגר מסחרי של מעסיקים פרטיים, והופצו מכתבים אל כ-500 מעסיקים פרטיים, אליהם צורף התקנון למניעת הטרדה מינית. בעקבות זאת הגיעו וממשיכים להגיע אל הרשות מאות בקשות לתקונים בשפות השונות, והבקשות נענות בהתאם. בכך יושם יעד של חשיפת החובה לציבור מעסיקים רחב.

ג. מיפוי הנתונים לסוף 2007 מכיל:

- ◆ במקומות עבודה במגזר הפרטי: **130** אחראיות על מניעת הטרדה מינית, מתוך כ-600 מקומות-עבודה (שאליהם נשלחו הפניות ב-2007).
- ◆ ברשויות המקומיות: **94** אחראיות, מתוך 255 רשויות.
- ◆ בחברות ממשלתיות: **23** אחראיות, מתוך 65 חברות.

ד. הוחל בהיערכות להכשרתן של אחראיות על מניעת הטרדה מינית, והקורס הראשון נפתח בסוף 2007, בשיתוף עם מרכז השלטון המקומי.

ה. בסוף אוקטובר 2007 התקיים לראשונה מבצע הסברה ואכיפה, משותף לרשות ולאגף האכיפה במשרד התמ"ת. דבר המבצע הופץ לכלי התקשורת מראש, וזכה לכיסוי תיקשורתי נרחב, לרבות תשדיר ברדיו. במסגרת מבצע האכיפה יצאו צוותים משותפים של פקחים ממשרד התמ"ת עם עובדות הרשות לקידום מעמד האישה, וביקרו במקומות עבודה ברחבי-הארץ ומקשת מגוונת של תחומים. במהלך המבצע חולקו תקנונים למניעת הטרדה מינית, ונאספו נתונים על מידת יישומן של הוראות החוק. במהלך המבצע נערכה ביקורת אצל **163** בתי עסק, בהם מועסקים כ-**15 אלף** עובדים. נמצא שכ-**34%** מהמעסיקים הפרו לכאורה את החוק בכך שלא פרסמו את התקנון.

ו. במסגרת שיתוף פעולה עם היועצת לקידום מעמד האישה בתנועת הקיבוצים, הוחל גם במיפוי האחראיות למניעת הטרדה מינית בקיבוצים, ובכך הורחבה האוכלוסייה הנחשפת להוראות החוק, ונוהלי הטיפול מוסדרים במסגרות נוספות.

7. סחר בנשים

רקע

הסחר בנשים הוא תופעה חברתית קשה ביותר, ונחשבת כיום לאחד הסוגים של "עבדות מודרנית", שכן מדובר בניצול מחפיר של נשים צעירות, אשר בדרכי מירמה מובלות אל עיסוק בזנות, ותוך שלילתן של זכויות האדם הבסיסיות ביותר. התופעה מדרדרת את רמתה המוסרית של החברה הישראלית, וגורמת נזק חמור לתדמיתה של מדינת ישראל בעולם.

משימה מיוחדת:

פעילויות להעלאת המודעות בציבור לתופעת הסחר בנשים, במטרה לסייע במיגורה. הפעילות תבוצע במסגרות ארציות אלה:

- * שירות המדינה, בשיתוף עם נציבות שירות המדינה;
- * הרשויות המקומיות, בשיתוף עם מרכז השלטון המקומי;
- * צה"ל, בשיתוף עם יועצת הרמטכ"ל לענייני נשים;
- * מערכת החינוך, בשיתוף עם היחידה לשוויון בין המינים במשרד החינוך;
- * התנועה הקיבוצית, באמצעות מזכירות התנועות הקיבוציות והיועצת לקידום מעמד האישה בתנועה הקיבוצית.

מדדי הצלחה:

1. הרחבת המעגל של פעילות ההסברה בנושא הסחר-בנשים, במסגרות השירות הממשלתי, צה"ל, מערכת החינוך.
2. הרחבת הכנסים והפעילות גם למרכז השלטון המקומי.
3. הרחבת הפעילות גם לקיבוצים.

דו"ח פעילות

א. העלאת מודעות לתופעת הסחר בנשים

שירות המדינה

מתקיים שיתוף פעולה עם נציבות שירות המדינה לפעולות הסברה לעובדי המדינה. מידע שהוכן במהלך 2007 על-ידי הרשות לקידום מעמד האישה, הופץ לממונות על קידום נשים במשרדי הממשלה, במסגרת יום עיון שהתקיים בתאריך 2 בדצמבר.

הרשויות המקומיות

במסגרת שיתופי הפעולה של הרשות עם מרכז השלטון המקומי, הופצה בספטמבר 2007 פנייה משותפת של יו"ר המרכז לשלטון המקומי, יחד עם מנהלת הרשות, אל כול ראשי הרשויות עם קריאה לקיים פעולות הסברה ולהעלות את המודעות, במסגרת היום הבינלאומי לביטול העבדות. בהמשך לכך, הורה יו"ר מרכז השלטון המקומי לשלב את נושא הסחר בנשים בכול פעילות הדרכה המתקיימת בשלטון המקומי, והפעילות החלה.

ביום הבינלאומי לציון ביטול העבדות החל בתאריך 2 בדצמבר, קיימה הרשות בשיתוף עם עיריית תל-אביב-יפו ועם מרכז השלטון המקומי כנס ארצי שכותרתו "סחר בנשים – העבדות המודרנית". בכנס חולק חומר הסברה, והשתתפו בו, בין היתר, עובדי עיריית תל-אביב, יועצות למעמד האישה ברשויות המקומיות, אחראיות על מניעת הטרדה מינית, ונציגים מארגונים לא ממשלתיים. בכנס הוצגה הפעילות הפרלמנטרית בתחום הסחר בבני אדם, ניתנה הרצאה על המהפך בהתמודדות הממשלה מול תופעת הסחר בבני אדם, תוארה פעילותם של ארגונים המטפלים בנפגעי הסחר, נציג המשטרה הציג נתונים עדכניים על היבט האכיפה, והוקרן הסרט "ליליה לנצח", סרט עלילתי ריאליסטי, אשר המחיש את גורלה של קורבן-סחר באחת מהארצות הבלטיות.

מערכת החינוך

בוצעו פעולות הסברה במערכת החינוך, בשיתוף עם היחידה לשוויון בין המינים, באמצעות כנסים לסגל הבכיר לעובדי הוראה בכירים – מפקחים ומנהלי בתי-ספר ופעילות הסברה למורים (הרצאות והצגות).

בתאריך 3.12.2007, התקיים באשדוד יום עיון על סחר בנשים, בארגון של משרד החינוך, יועצת ראש-העיר לקידום מעמד האישה, ובשיתוף עם הרשות.

בתאריך 17.12.2007 התקיים בבתי-ים כנס בנושא סחר בנשים שכלל את ההצגה "המערב הפרוע", על תופעת הסחר בנשים, בארגון של משרד החינוך, בשיתוף עם יועצת ראש העיר לקידום מעמד האישה, ובשיתוף עם הרשות.

התנועה הקיבוצית

הרשות פנתה אל ראשי התנועה הקיבוצית ואל תנועת הקיבוץ הדתי, בקריאה לקיים פעילות הסברה בנושא הסחר בבני אדם, במטרה להגיע אל כול הקיבוצים בישראל. פעילות ההסברה בתנועה הקיבוצית באה לידי ביטוי במסגרת "כנס ניצנה" המאורגן ע"י התנועה הקיבוצית בכול שנה למשך 4 ימים, והעוסק בשירותם של בני הקיבוצים; בשנה זו התגייסו מתנדבות מ"הקו לעובדים זרים" וחילקו חומרי-הסברה ומידע על הנושא לכאלף בני נוער העומדים בפני גיוס.

צה"ל

במסגרת הטמעת הנושא בצה"ל, נכתבו ע"י היוה"ל"ן (יועצת הרמטכ"ל לענייני נשים) מערכי שיעורים והוכנו מצגות המותאמות לאוכלוסיות הצבא. המערכים והמצגות נבדקו ע"י המתאמת הבין-משרדית והופצו ליחידות בצה"ל.

ב. ייזום וקידום החלטת ממשלה בתחום הסחר בנשים

בשיתוף פעולה בין הרשות לקידום מעמד האישה לבין המתאמת הבין-משרדית בנושא המאבק בסחר בבני אדם, ולרגל היום הבינלאומי לציון ביטול העבדות, התקבלה ביום 2.12.2007 החלטת ממשלה מספר **2670** לפיה יוענק **עיטור ממלכתי למאבק בסחר בבני אדם**.

העיטורים יוענקו בטקס שנתי שיתקיים ביום 2 בדצמבר, שהוא היום הבינלאומי לציון ביטול העבדות. הטקס יתקיים בבית הנשיא, ויוענק על-ידי נשיא המדינה. הטקס הראשון יתקיים ביום 2 בדצמבר 2008 במעמד ראש הממשלה ושר המשפטים.

ועדה בינמשרדית שתוקם לנושא זה תיקבע את הקריטריונים להענקת העיטור, את צורתו, וכן תבחר את המועמדים לקבלתו, בהסתמך על המלצות מן הציבור.

8. הנגשת מידע בתחום מעמד האישה

רקע

חוק הרשות – סעיף 5(7) :

”לרכז מידע ונתונים וליזום מחקרים בתחומי פעולתה של הרשות”.

הרשות רואה חשיבות רבה בהנגשת מידע לציבור בתחומי החקיקה, זכויות נשים ונתונים מהארץ ומהעולם. כדי לממש את שקיפות המידע, שואפת הרשות להקים אתר אינטרנט ייעודי, שייתן במה לפעילות המגוונת המתקיימת בישראל בהקשר לקידום נשים על-ידי גופים ממלכתיים ועל-ידי גופים ציבוריים. בכך תוגשם מחוייבות נוספת של הרשות כגוף-על, המתאם בין כלל הגופים העוסקים בתחום מעמד האישה בישראל.

ידע = כוח

משימות מיוחדות:

- א. הקמת מרכז מידע הכולל הקמת אתר-אינטרנט (פורטל).
- ב. הפקת מדריך גופים וארגונים בישראל שיכלול פרטים ותיאור אודות כול הארגונים שאליהם ניתן לפנות בסוגיות הקשורות לחיי האישה ולזכויותיה.
- ג. עידכון חוברת המידע על זכויות נשים בעולם העבודה.

מדד הצלחה: מספר כניסות לאתר.

דו"ח פעילות

במהלך 2007 נאסף, נבדק ונכתב חומר רב עבור האתר. אתר-הרשות הוקם והוא נמצא בשלבי בדיקה בטרם פתיחתו לציבור.

החוברת **"נשים – מדריך גופים וארגונים בישראל"** נכתבה ונערכה, היא הועברה לדפוס, ובשבועות הקרובים תחל הפצתה לציבור.

עידכון החוברת על **זכויות נשים בעולם העבודה** נמצא במהלך עבודה.

9. קידום תהליכי חקיקה

רקע

חוק הרשות – סעיף 5(6) :

“לפעול לקידום הצעות לחקיקה בתחומי פעולתה של הרשות”

משימות שוטפות: לבחון כול הצעת חוק פרטית בטרם מוגשת לוועדת השרים לחקיקה, לגבש חוות-דעת מקצועית לגבי הצעות החוק הנוגעות ישירות לנושא מעמד האישה, ולהגישה לוועדת השרים בטרם הדיון הענייני.

דו"ח פעילות

במהלך 2007 נבדקו מאות הצעות-חוק פרטיות שהובאו לדיון בוועדת השרים לחקיקה, גובשו ונכתבו **140** חוות-דעת להצעות-חוק הנוגעות במישרין למעמד האישה, ואלה הוגשו לוועדת השרים לחקיקה. נציגות הרשות השתתפו בחלק מהדיונים על-מנת להציג את עמדת הרשות.

בשנת 2007 התקבל חוק **השלכות מגדריות בחקיקה** (תיקוני חקיקה), התשס"ח-2007. ראה פרק 12.

הצעת חוק נוספת הנמצאת בדיונים היא **הצעת חוק עידוד התאמת מקומות עבודה לנשים וקידום ושילוב נשים בעבודה**. בהצעת-חוק זו מתגבש מתן תמריץ כספי, כהוקרה למעסיקים המשלבים ומקדמים נשים במסגרות העבודה. הרשות מלווה את הליך חקיקת החוק, בהיותו חשוב לקידומן של נשים בעולם העבודה, ולאור הפוטנציאל הגלום בו כמתמרץ מעסיקים להעסיק יותר נשים ולהתאים את מקומות העבודה לצרכים הייחודיים לנשים.

במהלך 2007 הוגשה הצעת-חוק של ח"כ רונית תירוש, לפיה יוגדר הביטוי "ייצוג הולם לנשים" כייצוג של 50%, וזאת לאור היותן של הנשים 51% מהאוכלוסייה. הרשות הביעה תמיכה חזקה בהצעה, שכן למרות ריבוי החוקים הקובעים את החובה לייצוג הולם, במציאות לא מתממש עיקרון זה, ובהתאם לניסיון שניצבר במדינות אחרות (כפי שפורט בפרק 2 לעיל), קביעת המשמעות של ייצוג הולם, היא שתוכל להביא את העיקרון לידי מימוש. גם הנחיות היועץ המשפטי לממשלה קובעות כי בהסתמך על פסיקתו בית המשפט העליון, ובהתחשב בנתוני האוכלוסייה, יש לפרש "ייצוג הולם" לנשים כייצוג של 50%. הצעת החוק טרם התקבלה.

10. יום האישה הבינלאומי

לקראת שנת 2007 הכריז האו"ם על הנושא המרכזי שיצוין ביום האישה הבינלאומי, החל בשמונה במרץ. הנושא שנבחר הוא "ביעור כל צורות ההפלייה והאלימות כלפי נערות". הרשות אימצה נושא זה לפעילותה במסגרת יום האישה הבינלאומי, מתוך ראייה שהנערות של היום הן הנשים של מחר, והשקעה בנערות מחזקת אותן ומגדילה את סיכוייהן להיות מעורבות בתחומים חשובים כמו פוליטיקה ומדעים.

ביום 15.2.2007 התקיים כנס היערכות, בהשתתפותן של היועצות, הממונות ואנשי מקצוע, ניתנו הרצאות על קידום נערות והעצמתן, וחולק חומר הסברה על הכשרה מקצועית לנערות, בריאות הנערה. ייצוג הולם לנשים בישראל, נערות בסיכון, ועוד.

"פסטיבל נערה" – פסטיבל לנערות ועל נערות

בשנה זו, לראשונה, התקיים פסטיבל-נערה, שהוא אירוע שנתי ארצי בעיר בת ים העוסק בנושא נערות, תחת הסיסמה "הנערות של היום הן הנשים של המחר". האירוע מיועד להתקיים בכול שנה, במטרה לחזק את מעמדה של הנערה, להביא להעצמתה ולהעלות את המודעות להתמודדותן של הנערות עם נושאים כגון השפעת התרבות על עולם הנערות, עמידה בציפיות החברה ופיתוח מצוינות והישגיות.

הפסטיבל נערך ביוני 2007 בשיתוף עם משרד החינוך, משרד התרבות המדע והספורט והיועצת לקידום מעמד האישה בעיר בת ים. במסגרת הפסטיבל התקיים כנס אקדמי בנושא נערות, שהופק בשיתוף פעולה של הרשות לקידום מעמד האישה, אוניברסיטת תל-אביב ועיריית בת-ים.

11. קשרים עם גופים בינלאומיים

רקע

סעיף 5(11) לחוק הרשות מטיל על הרשות ליזום ולקיים קשרים עם גופים בין-לאומיים ועם גופים במדינות חוץ הפועלים בתחומי פעולתה של הרשות לקידום מעמד האישה.

בנוסף, בכול שנה, בתחילת חודש מרץ מתקיימת במרכז האו"ם בניו-יורק, ה-CSW ועידת-מעמד-האישה. הרשות אחראית להרכבה ולריכוזה של המשלחת הישראלית לוועידת מעמד האישה.

דיוני הוועידה מתקיימים בשני מסלולים נפרדים: האחד לנציגי הממשלות של המדינות, והשני מיוחד לגופים הלא ממשלתיים. משרד החוץ הישראלי, בשיתוף עם הרשות מסייע לארגונים חוץ ממשלתיים המעוניינים להשתתף בוועידה.

דו"ח פעילות

כאמור, הנושא המרכזי שניבחר על-ידי האו"ם לשנת 2007 היה "ביעור כול צורות ההפלייה כלפי נערות".

בהתאם לנושא שנבחר, הורכבה המשלחת הישראלית מנציגים מן המשרדים הרלוונטיים. מנהלת הרשות עמדה בראש המשלחת הישראלית ונשאה את הנאום המרכזי.

זו השנה השנייה שמתקיים פורום "שולחן עגול" שבו נוטלות חלק נשיאות, שרות, ובעלות תפקידים בכירים במדינותיהן. מנהלת הרשות השתתפה כנציגת ישראל בפורום זה.

זו, לראשונה, נבחרה נציגה ישראלית כפנליסטית מקצועית בנושא קידום נערות.

האירוע המרכזי שהיה באחריותו של משרד החוץ הישראלי, היה מפגש בין חברות המשלחת הישראלית עם נציגות ממדינות אפריקה, שמרביתן היו בדרגים גבוהים וביקרו בעבר ב"מרכז כרמל". הנציגות האפריקאיות ציינו לשבח את התועלת ואת המידע המעשיר שלקחו איתן מהביקור בישראל.

במהלך הוועידה התקיימו החלפת מידע והידוק הקשרים עם הנציגות ממדינות העולם.

הכנת דוחות עבור האו"ם וגופים בינלאומיים

סעיף 105(10) לחוק הרשות מטיל על הרשות **להכין בעבור המדינה - דיווחים תקופתיים שעל המדינה לפרסם בהתאם לאמנה הבין-לאומית לביעור כול צורות ההפלייה נגד נשים, ודיווחים נוספים כפי שיוטלו עליה על ידי הממשלה;**

בשנת 2007 ולפי דרישה ממשרד המשפטים, הכינה הרשות מספר דיווחים על הפעילות בהיבט המיגדרי, ובתחום קידום הנשים בישראל, כדי להגישם למוסדות האו"ם ולגופים בינלאומיים:

- ◆ בנושא אשרור אמנת השוויון לאנשים עם מוגבלויות, היבט הנשים (14.9.2007).
- ◆ לדו"ח מחלקת המדינה האמריקאית בנושא זכויות אדם – פרק הנשים (11.10.2007).
- ◆ לדו"ח מחלקת המדינה האמריקאית בנושא זכויות אדם – פרק הסחר בבני-אדם (18.10.2007).
- ◆ לדו"ח מחלקת המדינה האמריקאית בנושא זכויות אדם - פרק הסחר בנשים (13.12.2007).

12. הטמעת "הבחינה המיגדרית"

רקע

בשנים האחרונות משתרשת בעולם המערבי התפיסה לפיה כול מדיניות ממלכתית משפיעה בדרכים שונות על נשים ועל גברים, וזאת מתוקף התפקידים השונים שנשים וגברים ממלאים בחברה, ולנוכח נגישותם השונה לעמדות כוח בחברה ולתקציבים ממשלתיים. הניתוח המיגדרי בוחן את ההשלכות שעשויות להיות לכול החלטה שלטונית על מעמדן של קבוצות שונות של גברים ושל נשים.

הגישה נקראת בעולם **Gender Mainstreaming** ובמסגרתה מתבצעת, בין היתר, פעילות למען יישום אסטרטגיות וכלים של ניתוח מגדרי במדיניות, בחוקים, בפרוייקטים ובתקציבים של משרדי ממשלה ושל מוסדות ציבוריים.

בכנסת ה-17 (הנוכחית) הוגשה ע"י חה"כ עמירה דותן הצעת חוק השלכות מגדריות בחקיקה, לפיה יוטל על הרשות לקידום מעמד האישה לבחון את ההשלכות המיגדריות של כול הצעת חוק המוגשת לוועדה מוועדות-הכנסת, ואשר יש לה השלכות על השיוויון בין נשים לגברים.

משימה מיוחדת: לסייע בקידומו של חוק "בחינת השפעה מגדרית", חוק שבין היתר ירחיב את סמכויותיה של הרשות.

מדדי הצלחה:

- ◆ קידום הצעת החוק לבחינה מיגדרית, וקבלתו בכנסת.
- ◆ הרחבת סמכויותיה של הרשות לקידום מעמד האישה בתחום הבחינה המיגדרית.

דו"ח פעילות

הרשות פעלה לקידום החוק האמור ובנובמבר 2007 התקבל בכנסת **חוק השלכות מיגדריות בחקיקה (תיקוני חקיקה), התשס"ח-2007**, לפיו הוטל על הרשות לקידום מעמד האישה להכין ולהגיש את חוות-הדעת המיגדריות לגבי הצעות החוק המוגשות בכנסת, אשר יש להן השלכות על השיוויון בין נשים לבין גברים.

בהמשך לכך הוגשה על-ידי חה"כ גדעון סער **הצעת חוק לתיקון פקודת הסטיסיטיקה (איסוף נתונים לפי מיגדר), התשס"ח-2007**, לפיה תחוייב הלישכה המרכזית לסטיסיטיקה לבצע את איסוף הנתונים ועיבודם תוך התייחסות נפרדת לנשים ולגברים.

הרשות זקוקה לנתונים המיגדריים, ותומכת בהצעת החוק. קבלת התיקון תאפשר לרשות לבצע באופן מיטבי את תפקידה, ולהתבסס על נתונים מובחנים מיגדרית, ועל תמונת מציאות רשמית, בדוקה ומבוקרת.

עמדת הרשות באשר לתיקון בפקודת הסטיסיטיקה היא צעד ראשון בבניית התשתית לצורך מילוי החובה שהוטלה על הרשות בחקיקה המגדרית. בהמשך תפעל הרשות לחייב גם את משרדי הממשלה להציג לציבור פילוחים מגדריים בכל מקרה של מסירת נתונים בנושאים שבתחום אחריותם.

13. פרויקטים מיוחדים

העצמת נשים

חוק הרשות – סעיף 5(8) : **"ליזום, לתכנן ולקדם הקמת מסגרות פעולה ושירותים בתחומי פעולתה של הרשות"**.

משימה שוטפת: הכשרת נשים להפעלת פרויקטים בתחום קידום מעמד האישה בקהילה. הרשות, באמצעות החברה למתנ"סים, ובשיתוף עם היועצות לקידום מעמד האישה ברשויות המקומיות מעבירה קורסים להכשרת נשים לארגון פרויקטים לקידום נשים בקהילה והקניית כלים מקצועיים להפעלת הפרויקטים. הפעילות החלה בשנת 2006 והוחלט להאריכה לשנה נוספת.

מדד הצלחה: השתתפותן של 600 נשים יהודיות וערביות בקורסי-העצמה

דו"ח פעילות

במהלך 2007 התקיימו **41** קורסים להעצמה ולהכשרת נשים לארגן פרויקטים לקידום נשים בקהילה. הקורסים התקיימו במקומות אלה:

אבן יהודה, אילת, אור יהודה, אופקים, אשדוד, אשקלון, מועצה איזורית באר טוביה, באקה אלגריביה, באר שבע, בנימינה, בית דגן, בני ברק, מועצה-איזורית בקעת הירדן, בת ים, דימונה, הוד השרון, זכרון-יעקב, חדרה, חוף הכרמל, טבריה, טובה-זנגרייה, יוקנעם, ירושלים, כפר יונה, מבשרת ציון, מודיעין, מועצה איזורית מנשה, מרחבים, מועצה-איזורית עמק יזרעאל, עכו, פרדסיה, פתח תקווה, קצרין, קריית שמונה, ראשון לציון, ריינה, ראש העין, רחובות, רמת אפעל ותל-מונד.

בקורסי העצמה אלה השתתפו כ - **800** נשים

הרשות, באמצעות החברה למתנ"סים, מכינה "ספר פרויקטים" המפרט את מגוון הפרויקטים שאורגנו ע"י הנשים אשר השתתפו בקורסים בכל הרשויות המקומיות.

14. ניצול תקציב פעילות לשנת 2007

₪ 732,000	1. מאבק באלימות נגד נשים קמפיין באמצעי התקשורת הפקת חומר פרסומי סקר דעת קהל הרצאות ליועצות והממונות בנושא אלימות מינית ובמערכת החינוך
₪ 300,000	
₪ 150,000	2. פעילות בתחום אכיפת חוקים מבצע אכיפה בשיתוף עם התמ"ת – החוק למניעת הטרדה מינית המבצע כלל תשדירים ברדיו וחומר פרסומי
₪ 150,000	3. הנגשת מידע לציבור כתיבת תכנים לאתר האינטרנט (חיצוני)
₪ 248,000	4. ימי עיון וכנסים
	א. מאבק בסחר בנשים כנס הסברה ארצי בשיתוף עם עיריית ת"א כנסים אזוריים לסגל הבכיר במשרד החינוך
	ב. מאבק באלימות נגד נשים כנס ארצי-שנתי לציון היום הבינלאומי למאבק באלימות נגד נשים
	ג. כנס שנתי ארצי בנושא המרכזי של האו"ם: "הנערות של היום – הנשים של מחר", במסגרת "פסטיבל נערה" בשיתוף עם עיריית בת-ים.
	ד. כנסים ברשויות המקומיות בשיתוף עם היועצות למעמד האישה כנס יועצות בשיתוף עם עיריית אשדוד נשים בעתות מלחמה – בשיתוף עם עיריית חיפה
₪ 260,000	5. שוטפות

₪ 1,840,000

סה"כ

מגזר לא יהודי – החלטת הממשלה ערב 1 ערב 2

₪ 200,000	1. סקר צרכים
₪ 400,000	2. עידוד השכלה באמצעות מלגות
₪ 410,000	3. ביצוע התקשרויות לצורך הכשרה והעלאת מודעות במגוון תחומים באמצעות קורסים
₪ 1,010,000	סה"כ

תוכניות בין-משרדיות לטיפול בנפגעות תקיפה מינית ולמאבק בזנות

התקציב, על סך של 9,600,000 ₪, הועבר ישירות למשרדים הרלוונטיים כעודפים מחויבים